

Petőfi Sándor forradalmisága és Az apostol új programja

Javasolt feldolgozási idő: 180 perc

1. feladat

Történelmi kisokos! Olvasd el a következő szöveget, amely a márciusi forradalom előzményeit és fő tendenciáit¹ foglalja össze, majd válaszolj a kérdésekre!

Minden év március 15-én emlékezünk meg a magyar történelem egyik legmeghatározóbb eseményéről, az 1848-as szabadságharcról. Magyarország a XIX. században osztrák fennhatóság alatt állt, elveszítve nemzeti függetlenségét. Az 1820-as, 30-as években egyértelművé vált, hogy ha a magyarság nem rendelkezik önálló önkormányzattal, nem érvényesítheti nemzeti érdekeit. 1830-ban gróf Széchenyi István *Hitel* című művében megfogalmazta, hogy változásra van szükség, ezzel elindította a reformkort, felnyitotta a nemesség egy részének szemét. A kezdeményezés mozgalommá nőtte ki magát, célja az ország modernizálása volt. Olyan neves személyek csatlakoztak hozzá, mint Kossuth Lajos, Wesselényi Ferenc, Deák Ferenc vagy Batthyány Lajos.

Kossuth joghallgatóként indult, és a pozsonyi országgyűlés teljes jogú tagságáig jutott. Kölcseyvel és Wesselényivel együtt próbálták megértetni az országgyűlési tagokkal, hogy az ország felemelkedéséhez szükség van a közteherviselésre, az örökváltságra, a sajtószabadságra és a felelős magyar minisztériumra. A főnemesi réteg féltette feudális előjogait, a bécsi kormány pedig tartott tőle, hogy ezek a kezdeményezések veszélyeztetik a fennálló rendszert, így 1837-ben börtönbe jutatták Kossuthot, Wesselényit, és Kölcseynek is vissza kellett vonulnia a közszerepléstől. Deák Ferenc vette kezébe az irányítást, elérte Kossuth szabadon bocsátását, aki 1841 és 1843 között saját lapjában, a Pesti Hírlapban képviselte a reformtörekvéseket.

Az utolsó reformországgyűlés 1847 és 1848 márciusa között nem ért el átütő sikereket, a bécsi hatalmat képviselő konzervatív oldal erősebbnek bizonyult. A fordulat akkor következett be, amikor megérkezett a párizsi forradalom híre. Kossuth kihasználva az országgyűlés megtorpanását, a felirati javaslat elfogadását követelte, a követeléseket az alsóház el is fogadta. 1848. március

¹ tendencia: irány, törekvés

11-én Irinyi József megírta a 12 pontot, amit a József napi vásáron szerettek volna felolvasni a vidéki parasztság előtt. A főrendi ház számára a legkétségteljesebb az volt, hogy március 13-án megérkezett Pozsonyba a bécsi forradalom híre is, ezért a felirati javaslatot elfogadták, amit időközben kibővítettek. Március 15-én reggel Kossuth és Széchenyi gőzhajón együtt vitték a javaslatokat Bécsbe, melyek a következők voltak: közteherviselés, örökváltság², nemzeti kormány, sajtószabadság, unió Erdéllyel, évenkénti országgyűlés, a papi tized és ősiség törvény eltörlése. Mindezek a feudális berendezkedés végét jelentették.

Miközben Kossuthékat ünneplő tömeg fogadta, itthon kitört a forradalom. Az események motiválására a Pilvax-kör is csatlakozott Kossuthék mozgalmához, élükön a radikális ifjúság, Petőfi és Vasvári Pál. A költő a tömeggyűlés számára írta a Nemzeti dalt, ez és a 12 pont is nagy lelkesedést váltott ki a szabadságot követelő forradalmi tömegekből, ami főleg akkor alakult ki, amikor a forradalmárok az egyetemhez mentek. A Landerer nyomdánál kikényszerítették a Nemzeti dal és a 12 pont kinyomtatását, a Nemzeti Múzeumhoz népgyűlést szerveztek. Aztán a városházának és a helytartótanácsnak is átnyújtották a követeléseiket. A tömeg megállíthatatlan volt, a cenzúra eltörlését követelték, valamint Táncsics Mihály kiszabadítását a börtönből. Az elért sikereket este a Nemzeti Színházban koronázták meg azzal, hogy hat órától részleteket adtak elő a Bánk bánból. Az előadást megelőzően Jókai Mór arról beszélt, hogy győzött a forradalom.

Az átmeneti sikerek ellenére a forradalom végső soron kudarcba fulladt, az osztrák hatalom az oroszokat hívta a magyarok ellen segítségül, 1849. június közepén közel 200 ezres orosz haderő érkezett Magyarországra. A két nagyhatalom összefogása megpecsételte a magyarok sorsát, 1849. július 13-án a magyar sereg Görgey Artúr vezetésével Világosnál letette a fegyvert.

A szabadságharc során a magyarok átmeneti sikereket könyvelhettek el, a Debrecenben üléselő magyar Országos Honvédelmi Bizottmány Kossuth Lajos vezetésével kiadta a Függetlenségi Nyilatkozatot, majd április 14-én kimondták a Habsburg-ház trónfosztását. Miután augusztusban leverték a szabadságharcot, a trónfosztói határozatot semmisnek tekintették. A forradalmat vérbe fojtották, a vezetőket bebörtönözték vagy kivégezték. A Haynau által felállított haditörvényszék több száz tisztet és polgári személyt végzett ki. 1849. október 6-án, Aradon kivégezték a magyar forradalom 13 tábornokát, az aradi vértanúkat. Ugyanezen a napon sortűzzel megölték Batthyány Lajost, az első magyar miniszterelnököt is.

² örökváltság: A jobbágyfelszabadítás egy formája.

a) Mi volt az oka a forradalom kirobbanásának?

b) Kik álltak a forradalmi tevékenységek élére?

c) Mely sajtóorgánum támogatta a forradalom ügyét? Ki indította a lapot?

d) Hogyan hatott a párizsi forradalom híre a magyar eseményekre?

e) Mi minden szerepelt Kossuth felirati javaslatában?

f) Hogyan hatott a bécsi forradalom a magyar helyzetre?

g) Kik álltak a radikálisok sorában?

h) Milyen eredményeket sikerült elérniük a forradalmároknak?

i) Mikor mondták ki a Habsburg-ház trónfosztását? Mi lett a határozat sorsa?

j) Kiket hívott segítségül az osztrák kormány a magyarokkal szemben?

k) Mit nevezünk világosi katasztrófának? Mik a következményei?

l) Adj témamegjelölő címet a szövegnek!

2. feladat

Irodalmi fogalomtár! Határozd meg a következő irodalmi fogalmak jelentését, azonosítsd be a tulajdonneveket is: rapszódia, váteszköltő, látomás, ars poetica, Kánaán, Mózes! Használhatod a megadott internetes forrást!

[Magyar Elektronikus Könyvtár – Irodalmi fogalmak](#)

Ars poetica:

Kánaán:

Látomás:

Mózes:

Rapszódia:

Váteszköltő:

4. feladat

a) Hallgasd meg Petőfitől az *Egy gondolat bánt engemet...* és A XIX. század költői című költeményeket! Az elhangzott versek alapján egészítsd ki a költemények címeit a tartalomhoz leginkább illő módon!

Egy gondolat bánt engemet

A XIX. század költői

A. Egy gondolat bánt engemet, hogy

B. A XIX. század költői

b) *Osztott napló!* A következőben az olvasmányélményeidre vagyunk kíváncsiak! Töltsd ki a táblázatot a meghallgatott költemények alapján!

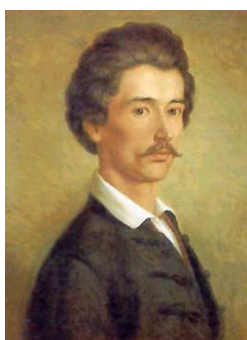
Egy nekem tetsző kép az <i>Egy gondolat bánt engemet</i> című versből	Az előző képet én így értem:	Egy nekem tetsző kép A <i>XIX. század költői</i> című versből	Az előző képet én így értem:

c) *Jaj, de romantikus! De mitől is? Keress egy-egy példát mindkét versből a következő romantikus stílusjegyekre!*

romantikus jellemző	<i>A XIX. század költői</i>	<i>Egy gondolat bánt engemet...</i>
láttató kép		
jelzős szerkezet		
emelkedett, ünnepélyes hangnemre utaló kifejezés		
szenvedélyt kifejező részlet		
szabadságeszményre utaló részlet		
személyesség		

d) *Írj Petőfi romantikus stílusában egy 10 mondatos felszólalást, amit egy írókongresszuson adnál elő! Céloed az legyen, hogy a költőtársaidat felszólítsd a népvezéri szerepre!*

5. feladat

Vesd össze az Irinyi József által megfogalmazott 12 pontot és A XIX. század költői című költemény 5. versszakát! Milyen kapcsolatot fedezel fel közöttük?

*„Ha majd a bőség kosarából
Mindenki egyaránt vehet,
Ha majd a jognak asztalánál
Mind egyaránt foglal helyet,
Ha majd a szellem napvilága
Ragyog minden ház ablakán:
Akkor mondhatjuk, hogy megálljunk,
Mert itt van már a Kánaán!”*

1848. március 15.

Mit kíván a magyar nemzet.

Legyen béke, szabadság és egyetértés.

—•••••—

1. Kivánjuk a sajtó szabadságát, censura eltörlését.
2. Felelős ministeriumot Buda-Pesten.
3. Évenkénti országgyűlést Pesten.
4. Törvény előtti egyenlőséget polgári és vallási tekintetben.
5. Nemzeti őrsereg.
6. Közös teherviselés.
7. Urbéri viszonyok megszüntetése.
8. Esküdtszék. képviselői egyenlőség alapján.
9. Nemzeti Bank.
10. A katonaság esküdjék meg az alkotmányra, magyar katonáinkat ne vigyék külföldre, a külföldieket vigyék el tőlünk.
11. A politikai statusfogyók szabadon bocsáttassanak.
12. Unio.

Egyenlőség, szabadság, testvériség!

6. feladat

Költői eszközök kerestetnek! Húzd össze az azonos költői eszközöket! A megadott költői eszközöket pedig a hozzá közelebb eső helyes részlettel kell összehúzni! Az első példát segítségül megoldjuk neked!

A XIX. század költői	Egy gondolat bánt engemet...	Költői eszköz
„Ne fogjon senki könnyelműen A húrok pengetéséhez!”	„Lassan hervadni el, mint a virág”	megszemélyesítés
„Pusztában bujdosunk, mint hajdan Népével Mózes bujdosott”	„Kik érted haltak, szent világszabadság”	metafora
„De a halál majd szemeinket Szelíd, lágy csókkal zárja be”	„az acéli zörej, a trombita hangja, az ágyúdörej”	hasonlat
„míg a nép küzd, fárad, izzad”	„Legyek kőszirt, mit a hegyről a völgybe”	halmozás

7. feladat

Keresgélj a költemények szövegében!

Melyik metafora/metaforák illik/illenek a következőkben megadott jelentésekhez?

A megoldás a megfelelő vers alá kerüljön!

Jelentés	<i>A XIX. század költői</i>	<i>Egy gondolat bánt engemet...</i>
a kép a vagyoni egyelőséget fejezi ki		
a természeti jelenség arra utal, hogy nagyszabású, szenvedéssel teli halált képzel el a költő		
a metafora a jogi egyenlőség kifejezője		
a bibliai eredetű kép a költő népvézéri szerepére utal		
a nép rabságára utal		

8. feladat

A humor kedvelői előnyben! Nézd meg az alábbi videót, amelyen Antal Imre, egykori neves humoristánk szavalja el Petőfitől az Egy gondolat bánt engemet... című költeményt! Miután kinevetted magad, próbáld megválaszolni, mennyiben más a humorista versértelmezése, mint amit te tanultál a fentiekben!

Antal Imre: Egy gondolat bánt engemet
